3
Vragenuur

Vragenuur

Vragen El Boujdaini

Vragen van het lid El Boujdaini aan de minister van Justitie en Veiligheid over **het bericht "Je telefoon als spionage-apparaat: app voor ouderlijk toezicht gebruikt voor stalking"**.

De **voorzitter**:
Ik geef het woord aan mevrouw El Boujdaini voor haar vragen namens de D66-fractie aan de minister van Justitie en Veiligheid, die ik van harte welkom heet in de Tweede Kamer. Het woord is aan mevrouw El Boujdaini. Gaat uw gang.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan de minister. Wat heeft de minister afgelopen vrijdagmiddag besproken in de ministerraad?

De **voorzitter**:
Ja … Excuus. Gaat uw gang.

Minister **Van Weel**:
Voorzitter. Dank voor deze vraag van het lid El Boujdaini. Die is wel een beetje ongepast, want wat wij bespreken in de ministerraad is geheim. Maar ik weet waar u naartoe wilt. Gelukkig hebben wij geen devices in de ministerraad. Er is dus geen kans dat iets daarvan ergens anders verschenen is.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Volledig terecht ook. Goed om te horen dat devices daar niet aanwezig mogen zijn. Mochten die daar wel aanwezig zijn, dan is het dus ook zaak dat precies niemand weet wat daar precies gebeurt. Wat zou de minister ervan vinden als we niet alleen zouden weten wat daar besproken was, maar ook waar hij verder precies was die vrijdag, met wie hij belde en aan wie hij nog een mailtje stuurde. Wat zou hij ervan vinden als we konden meeluisteren en meelezen met alles? Want dat is wel wat grote aantallen mensen in Nederland is overkomen vanwege de spionageapps op hun telefoon. Die apps werden stiekem geïnstalleerd op hun telefoon door hun ex of een controlerende partner, waardoor die toegang hebben tot berichten, camera, locatiegegevens en ook het geluid. Ze konden dus meeluisteren.

Door apps zoals mSpy wordt digitale stalking een steeds groter probleem. In Europa hebben minstens 2,4 miljoen mensen deze app op hun telefoon. Dat is zogenaamd om hun kinderen in de gaten te houden, maar uit alles blijkt dat het wordt gebruikt voor stalking en dwingende controle. Dit heeft grote gevolgen voor de privacy van deze mensen, maar ook voor hun veiligheid. Vaak is het gedrag dat deze apps mogelijk maakt namelijk een voorbode van femicide. Daarom vraag ik me af wat het bestaansrecht is van deze apps. Dat vraag ik ook aan de minister.

Minister **Van Weel**:
Dank, nogmaals, voor deze vraag. Ik ben me rot geschrokken toen ik het filmpje keek dat bij het NRC-artikel hoorde en zag waartoe deze app allemaal toegang heeft en wat daarmee gezien kan worden. Ik ben ook geschrokken van het feit dat je hem niet kunt terugtraceren. Ik heb gekeken of ik kon zien of de app op mijn iPhone aanwezig is, maar ook dat is zelfs niet mogelijk. Dat gaat wel ontzettend ver en dat maakt het voor mij een heel gevaarlijke app, juist vanwege het doel dat u benoemt, namelijk stalking. We weten allemaal dat stalking en dwingende controle rode vlaggen zijn in de opmaat naar ergere zaken als geweld en uiteindelijk femicide. Daarnaast kan stalken ook enorme psychische schade aanrichten.

Dan het middel als zodanig. Ik ben bereid in gesprek te gaan met de Autoriteit Persoonsgegevens om te kijken of er met de app als zodanig juridisch wat mis is. Maar het is wel een teken van een middel dat op zich niet illegaal is, maar dat wel wordt gebruikt voor illegale praktijken. Bijvoorbeeld iTags of trackers zijn legale middelen, maar als je ze inzet voor het stalken van een partner of ex-partner, dan worden het strafbare feiten. Nou, wat dat betreft wil ik dus met de AP naar de app kijken.

Ten tweede ben ik ook wel blij dat we hier het bewustzijn kunnen creëren dat dit soort zaken bestaan en dat mensen daar alert op moeten zijn. Als zij ontdekken dat ze hiermee gevolgd worden of dat dit op hun telefoon staat, dan kunnen ze daar ook gewoon aangifte van doen en moeten zij zich kunnen melden.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Fijn om te horen dat de minister hier ook met de AP over in gesprek wil gaan. Dat is heel belangrijk. Ik vraag me dan alleen wel het volgende af. We richten ons nu op de gebruikers van deze apps, maar de bron is natuurlijk de app zelf. We zien dat we de bron zouden moeten aanpakken, want het is eigenlijk gewoon spyware die op de telefoons van mensen staat om daarmee andere mensen in de gaten te kunnen houden. Ik wil de minister dus ook vragen of we de capaciteit hebben om deze gebruikers uiteindelijk aan te pakken.

Minister **Van Weel**:
De vraag of deze app uiteindelijk al dan niet toegestane dingen doet, is waarover we het gesprek moeten aangaan met de Autoriteit Persoonsgegevens. In de kern is het installeren van een app op iemands telefoon zonder toestemming al computervredebreuk. Zelfs als er geen sprake is van stalking kun je daar aangifte van doen. Dan zal de politie dat oppakken. In het kader van het coalitieakkoord en de intensivering bij de politie kijken we juist heel scherp naar gedigitaliseerde criminaliteit. Dat is een van de speerpunten waar we meer aan moeten doen, want deze vorm van criminaliteit komt meer en meer voor.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Zouden we in aanvulling hierop dan ook kunnen kijken naar het verbieden van deze apps, juist om cybercrime hiermee tegen te gaan?

Minister **Van Weel**:

Zoals ik in mijn vorige antwoord zei: ik weet niet in hoeverre de Autoriteit Persoonsgegevens daar aanknopingspunten voor ziet; die moet daar namelijk toezicht op houden. Daarover ga ik het gesprek aan met de Autoriteit Persoonsgegevens.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Ik wil graag verder met het volgende punt. Ik ben heel erg benieuwd naar de uitkomst van dat gesprek, dus ik wil de minister vragen of hij de Kamer kan informeren over het gesprek dat hij aangaat met de Autoriteit Persoonsgegevens. Verder wil ik het ook nog hebben over Filomena. Zij geven aan dat in de casussen die zij behandelen op het gebied van geweldpleging achter de voordeur, dit soort spyware in de aanloop naar femicide in meer dan de helft van de gevallen wordt gevonden. Dat is heel erg verontrustend. Daarom wil ik de minister vragen of hij, naast het gesprek met de AP, in kaart kan brengen welke spywareapps er nog meer in omloop zijn die gedownload kunnen worden, waarmee de kans op misbruik heel erg groot is. Kan de minister ook een inschatting maken van hoeveel Nederlanders dit soort apps op hun telefoon hebben? We weten nu van die 2,4 miljoen gebruikers van mSpy. Hoe zit het met de rest?

Minister **Van Weel**:
Ik wil dit fenomeen graag betrekken bij de aanpak van femicide die we hebben. In de volgende voortgangsrapportage zal ik expliciet aandacht besteden aan spyware: wat is het beeld en wat kunnen we ertegen doen? Ik wil nogmaals benadrukken dat het niet altijd mogelijk is om iets wat ook een legale toepassing heeft te verbieden, maar daar is het gesprek met de Autoriteit Persoonsgegevens voor bedoeld. Dan kunnen we kijken of er in dit geval wel aanknopingspunten voor zijn.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Dan wil ik wel nog graag het volgende aangeven. Voorheen hadden we de nudify-apps. Die zijn nu ook verboden. We hadden de website Motherless. Daarvan hebben we de server uit de lucht kunnen halen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we dat bij deze apps ook gaan doen. We kunnen beter voorkomen dan genezen, vooral in het kader van femicide. Ik zou de minister willen vragen om ook het overzicht van de andere spywareapps expliciet mee te nemen in het plan van aanpak dat hij met de Kamer gaat delen.

Minister **Van Weel**:
Ja.

Mevrouw **Kathmann** (PRO):
Ik denk dat we helemaal niet tegenover elkaar staan vandaag als ik zeg dat het echt onbestaanbaar is dat zo'n app zo lang en zo openlijk illegaal misbruikt wordt en zo veel slachtoffers maakt. Ik vind dit echt het bewijs dat we in Brussel en Den Haag te laks zijn met ingrijpen als het gaat om technologie. Dit is meer een verzuchting dan een vraag, maar ik vraag me dan af: hoeveel slachtoffers moeten er nog vallen? Ik vind de vragen van mevrouw El Boujdaini heel terecht. Ik wil daar nog één vraag aan toevoegen: zou de minister ook in gesprek kunnen gaan met de telefoonaanbieders? Het is namelijk heel zorgelijk dat er niets gesignaleerd kan worden. Als je wordt gefilmd, zie je het lampje niet. Alle signalen die je zou moeten krijgen, krijg je niet. Kan de minister dat ook meenemen in de brief die naar de Kamer komt?

Minister **Van Weel**:
Zoals ik zei, ben ik zelf gaan checken of ik die app ook had, omdat ik het schokkend vond wat je daarmee allemaal kunt doen. Ik neem die vraag dus zeker mee.

Mevrouw **Armut** (CDA):
Je zou maar een van deze personen zijn. Als je je telefoon in je hand hebt, is er werkelijk geen moment meer waarop jouw gewelddadige partner niet weet waar je bent en wat je doet. Zelfs als je dan de moed hebt verzameld om hulp te zoeken bij de politie, weet je partner dat je dat aan het doen bent. We zouden ervoor moeten zorgen dat slachtoffers weten waar ze terechtkunnen als ze het vermoeden hebben dat dit gebeurt. Bij deze aanbieders zouden toch alle alarmbellen moeten afgaan als ze de vraag horen: hoe kan ik mijn partner gaan bespioneren? Dan moet je toch ingrijpen als aanbieder? Mijn vraag aan de minister is dan ook of hij van mening is dat aanbieders van dit soort apps de plicht zouden moeten hebben om een melding te doen bij de aangewezen instanties als ze overduidelijke tekenen hiervan krijgen.

Minister **Van Weel**:
Ja, maar zoals we ook zagen in het NRC-artikel, is de aanbieder hier heel ambivalent. Formeel-juridisch wijst die wel op het feit dat dit niet kan, maar in de gesprekken van de klantenservice zien we ook de suggestie gewekt worden dat ze zelfs helpen bij deze praktijken. Dat zijn de zaken waar ik echt even in wil duiken en op terug wil komen in die brief.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Ik wil toch nog even gebruikmaken van de aanvullende vragen. Dank u wel voor uw eerdere beantwoording. Ik heb nog wel een vraag over de slachtoffers die we al hebben. Er zijn dus al slachtoffers van de stalkers door deze spywareapp. Daarnaast zijn er misschien ook mensen die het vermoeden hebben dat ze deze spyware op hun telefoon hebben staan, dus wil ik de minister graag vragen waar deze slachtoffers zich kunnen melden voor hulp. Is er misschien al iets voor hen geregeld? Kan dat nog ingeregeld worden?

Minister **Van Weel**:
Voor het ontdekken of die spyware op je telefoon staat, zou ik hetzelfde willen adviseren als ik net heb gedaan, namelijk gewoon op internet zoeken naar hoe je dit vindt op je Android of je iPhone. Dan krijg je stappen waarin wordt uitgelegd hoe je kunt zien of je slachtoffer bent geworden van deze spyware. Ik zou dat zeker aanraden voor diegenen die vermoeden dat ze hier slachtoffer van zijn. Mensen die weten dat ze hier slachtoffer van zijn geweest, zou ik echt aanraden om contact te zoeken met ofwel de politie ofwel als eerste stap met Veilig Thuis. Sinds vandaag is Veilig Thuis met chatfunctie ook 24/7 beschikbaar. Ik hoop echt dat dat leidt tot veel meer bewustzijn en ook een lagere

drempel voor vrouwen om zich te melden met dit soort zaken, want dit is niet oké.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Ik heb nog één aanvullende vraag. Goed om te horen dat de minister het ook niet oké vindt. Ik hoop eigenlijk wel dat er nog iets meer gedaan kan worden voor die slachtoffers in de toekomst als we die apps nog niet kunnen verbieden. Mijn aanvullende vraag gaat over de intentie van deze app, waarom die is gemaakt. We zien dus eigenlijk dat deze app van origine Wit-Russisch is. Ik zie daarom dus ook wel veiligheidsrisico's als die apps bijvoorbeeld terechtkomen op telefoons van ambtenaren of politici.

De **voorzitter**:
Uw vraag.

Mevrouw **El Boujdaini** (D66):
Wordt hier ook over nagedacht?

Minister **Van Weel**:
We nemen het mee.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):
Zoals we allemaal weten, komt binnenkort ook de Wet strafbaarstelling psychisch geweld. Ik ben even benieuwd of de minister kan aangeven of het gebruik van spyware aanleiding kan geven tot vervolging voor psychisch geweld en dwingende controle als die nieuwe wet ingaat. Kan dit daarin meegenomen worden?

Minister **Van Weel**:
Ja. Dit is vaak een hele concrete uiting van stalking, zeker op het moment dat iemand die app stiekem heeft geïnstalleerd en vervolgens ook die data heeft bekeken. Ik denk dat je dan al vrij snel een zaak rond hebt. Met die Wet strafbaarstelling psychisch geweld veranderen we ook dat stalking niet meer hoeft te worden voorzien van aangifte. Dus een melding as such is genoeg voor het OM om tot vervolging over te gaan. Dat kan ook de drempel weghalen voor vrouwen die uit angst, en terecht, die aangifte niet zelf durven te doen.

De **voorzitter**:
Ik dank de minister voor de beantwoording van de gestelde vragen.